

Definice 0.1 (limita posloupnosti). Říkáme, že posloupnost $\{a_n\}$ má limitu $L \in \mathbb{R}^*$ (píšeme $\lim_{n \rightarrow +\infty} a_n = L$), pokud platí

$$\forall \varepsilon > 0 \exists n_0 \in \mathbb{N} \forall n \in \mathbb{N}, n \geq n_0 : a_n \in U(L, \varepsilon)$$

Poznámky a příklady. 1. Pro funkci $f : [1, +\infty) \rightarrow \mathbb{R}$ (nebo jen definovanou na okolí $+\infty$) můžeme definovat posloupnost $a_n = f(n)$, pak platí $\lim_{x \rightarrow +\infty} f(x) = L \implies \lim_{n \rightarrow +\infty} a_n = L$. Zároveň můžeme (mnoha způsoby) posloupnost rozšířit na funkci splňující $f(n)$, čímž můžeme někdy převést tvrzení platná u limit funkcí na limity posloupností.

Například jsme si ukázali dva strážníky pro posloupnosti, tedy tvrzení:

pokud platí $a_n \leq c_n \leq b_n$ pro všechna dostatečně velká n a $\lim_{n \rightarrow +\infty} a_n = \lim_{n \rightarrow +\infty} b_n = L$, potom $\lim_{n \rightarrow +\infty} c_n = L$.

Nebo (což je obvykle snazší) můžeme variantu tvrzení pro posloupnosti dokázat takřka identickým způsobem, jako jsme dokazovali variantu pro funkce. To platí například o aritmetice limit, kterou budeme používat i pro posloupnosti. A stejně tak pro dělení nulou:

pokud $a_n > 0$ pro všechna dostatečně velká n a $\lim_{n \rightarrow +\infty} a_n = 0$, potom

$$\lim_{n \rightarrow +\infty} \frac{1}{a_n} = +\infty \text{ (a podobně pro } a_n < 0 \text{ a } -\infty).$$

2. Eulerovo číslo e (které jsme definovali jako $\exp(1)$) se obvykle definuje pomocí limity posloupnosti $a_n = \left(1 + \frac{1}{n}\right)^n$. Obecně platí $\lim_{n \rightarrow +\infty} \left(1 + \frac{x}{n}\right)^n = e^x$, což by mohl být způsob jak funkci $\exp$ definovat (kdybychom uměli limitu spočítat bez využití této funkce). Rovněž to dává vhled do toho, co vůbec funkce e^x znamená.

3. (geometrická posloupnost) kombinací známých limit z funkcí (a dvou strážníků) dostaneme $\lim_{n \rightarrow +\infty} q^n = \begin{cases} +\infty, & q > 1, \\ 1, & q = 1, \\ 0, & -1 < q < 1. \end{cases}$ Na případ $q \leq -1$ si ještě počkáme, i když bychom jej mohli snadno vyřešit třeba z definice.

4. Bez důkazu jsme si uvedli následující základní limity posloupností:

$$\lim_{n \rightarrow +\infty} \frac{q^n}{n!} = 0, \quad \lim_{n \rightarrow +\infty} \frac{n!}{n^n} = 0, \quad \lim_{n \rightarrow +\infty} \sqrt[n]{n} = 1, \quad \lim_{n \rightarrow +\infty} \frac{\sqrt[n]{n!}}{n} = \frac{1}{e}.$$

Definice 0.2 (monotonní posloupnost). Posloupnost $\{a_n\}$ nazveme

- **rostoucí**, pokud $a_{n+1} > a_n$, $n \in \mathbb{N}$,
- **klesající**, pokud $a_{n+1} < a_n$, $n \in \mathbb{N}$,
- **neklesající**, pokud $a_{n+1} \geq a_n$, $n \in \mathbb{N}$,

- **nerostoucí**, pokud $a_{n+1} \leq a_n$, $n \in \mathbb{N}$.

Definice 0.3 (omezená posloupnost). Posloupnost $\{a_n\}$ nazveme

- **shora omezenou**, pokud existuje $C \in \mathbb{R}$, že $a_n \leq C$, $n \in \mathbb{R}$
- **zdola omezenou**, pokud existuje $C \in \mathbb{R}$, že $a_n \geq C$, $n \in \mathbb{R}$
- **omezenou**, pokud je shora i zdola omezená (tj. existuje $C \in \mathbb{R}$, že $|a_n| \leq C$, $n \in \mathbb{R}$).

Věta 0.4 (limita monotonní posloupnosti). Platí

1. Každá monotonní posloupnost má limitu.
2. Každá shora omezená neklesající (nebo zdola omezená nerostoucí) posloupnost konverguje.

Tato věta má rozličné teoretické i praktické důsledky, například často pomůže při výpočtu limit rekurentně zadaných posloupností, což jsme ilustrovali na Fibonacciho posloupnosti $a_{n+1} = a_n + a_{n-1}$, $n > 1$, $a_1 = a_2 = 1$.

Vraťme se ještě ke geometrické posloupnosti pro $q \leq -1$, např. pro $q = -1$ má tvar $-1, 1, -1, 1, \dots$. Vidíme že obsahuje dvě posloupnosti $-1, -1, -1, \dots$ (liché členy) a $1, 1, 1, \dots$ (sudé členy), které zřejmě limitu mají.

Definice 0.5 (vybraná posloupnost). Říkáme, že posloupnost $\{b_k\}$ je **vybraná posloupnost** (podposloupnost) z posloupnosti a_n , pokud existuje rostoucí posloupnost přirozených čísel n_k taková, že $b_k = a_{n_k}$ (můžeme si ji tedy představovat jako složenou funkci, vnitřní funkce je $k \mapsto n_k$ a vnější $n \mapsto a_n$).

Protože pro $\{n_k\}$ jako v definici výše vždy platí $n_k \geq k$ dostaneme přímo z definice limity posloupnosti, že $\lim_{n \rightarrow +\infty} a_n = L \implies \lim_{k \rightarrow +\infty} a_{n_k} = L$. Z toho pak například okamžitě vidíme, že $\{q^n\}$ pro $q \leq -1$ nemůže mít limitu, protože liché a sudé členy mají sice limity, ale různé (a limita je určena jednoznačně).

Věta 0.6 (Bolzano-Weierstrassova). Z každé omezené posloupnosti lze vybrat konvergentní podposloupnost.

Věta 0.7 (Heineho). Je-li funkce f definována na $P(a, \delta)$, potom je ekvivalentní

1. $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = L$,
2. pro každou posloupnost $\{a_n\} \subset D_f \setminus \{a\}$ splňující $\lim_{n \rightarrow +\infty} a_n = a$, platí $\lim_{n \rightarrow +\infty} f(a_n) = L$.